

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ: ARAGÓ, 290
TELÉFON 23994

ADMINISTRACIÓ

RAMBLA DEL MIG, 17
TELÉFON 19937

PERTANY A LA BIBLIOTECA
DE
CATENEU BARCELONES

CINQUANTA CÈNTIMS

(Dibuix de Narro)

—Una vegada era un riu...
—Ara n'explicarà un de lladres.

NOUS OFICIS

—Ara tinc molta feina; sóc marcador de fronteres.

(Dibuix d'Alloza)

Esquellots

QUESTIO DE PROTOCOL

El rei i la reina d'Anglaterra, ja és cosa decidida, passaran tres dies a la Casa Blanca, hostes del senyor i la senyora Roosevelt quan, l'any que ve, faran el seu viatge al Canadà.

Hom sap que aquesta estada primer s'havia anunciat, després s'havia desmentit, altre cop se n'havia parlat... la cosa ha durat tres mesos abans d'arribar a un acord.

A un acord de Munic? No; a un acord sobre el protocol.

Segons el protocol anglès, quan la senyora Roosevelt rebria els sobirans hauria hagut de fer una reverència a cada un. La reina d'Anglaterra és un personatge constitucional i té un estatut oficial. Ja pel juliol, quan anaren a París Mme. Lebrun s'hi hagué de sotmetre.

Però els Estats Units són una altra mena de poble i, quan, el 30 de setembre hi hagué les reverències de Munic, el Govern de Washington s'enravenà; els especialistes de la Casa Blanca i de Buckingham Palace estudiaren el plet i Anglaterra cedí, però aquest cop davant la democràcia.

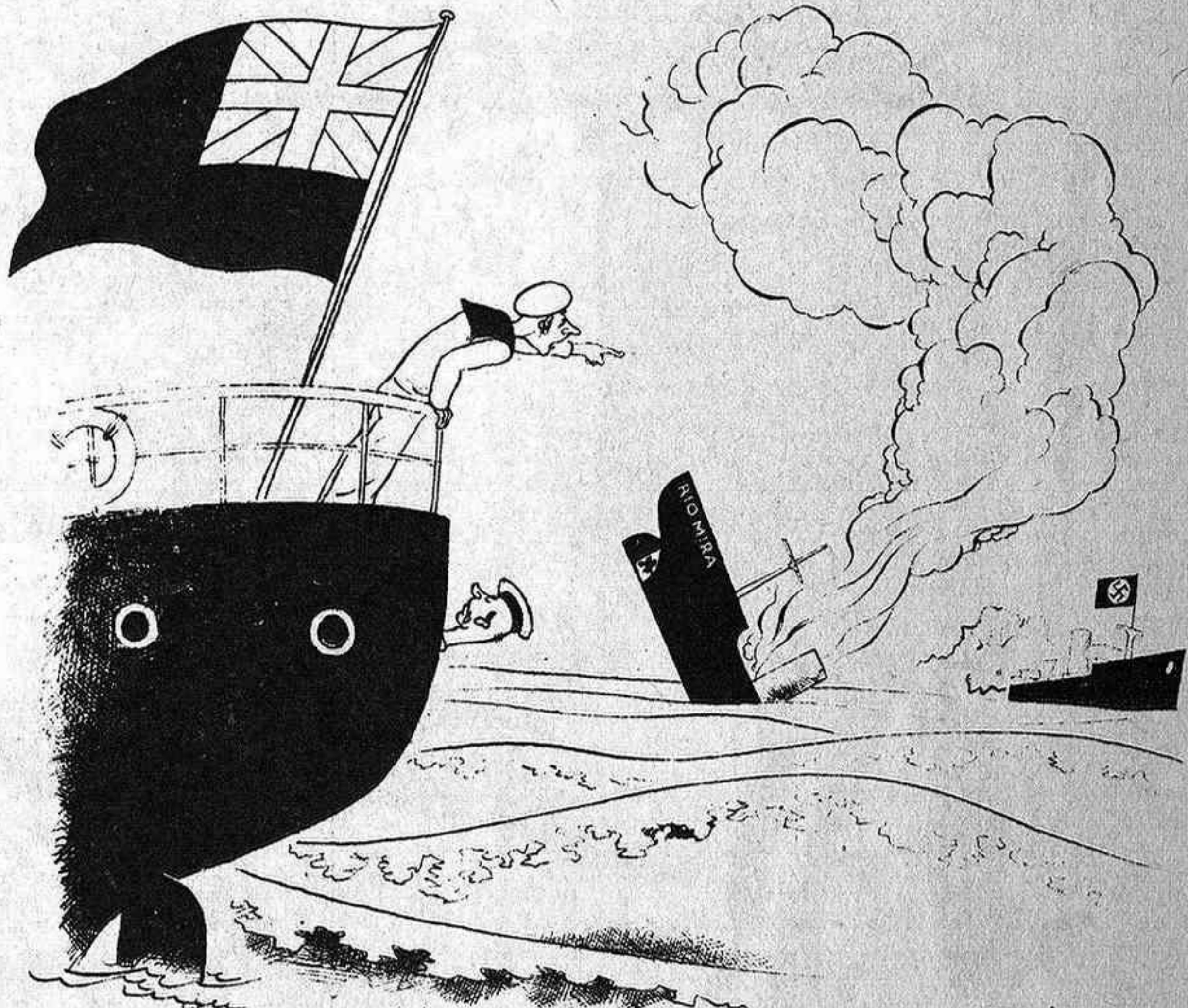
ELLS

L'ex-secretari de l'ex-conseller de la Generalitat senyor Carulla, més conegut a Barcelona pel seu nom propi que ara no ve al cas, Carles Sentís, després d'haver fet mèrits com a espia de Franco a Marsella, ha trobat la mort a la zona deslleial, on es trobava com el peix a l'aigua, mentre contemplava, creient-se segur, l'obra destructora de l'aviació italo-germana sobre les indefenses poblacions de la reraguarda catalana.

Acompanyem sincerament en el seu sentiment natural el senyor Carulla i li recoma-

nem que es busqui un secretari millor. Encara que li serà difícil, puix que si l'arriba a trobar i és autènticament millor, potser el secretari voldrà ensem trobar un millor conseller.

Cosa que, per altra banda, no li serà certament difícil.

EL «RIU MIRA»

—Mira, mira!
—Sí, però no podem intervenir perquè hi ha «No intervenció».
—Encara?
—Què no ho veus?

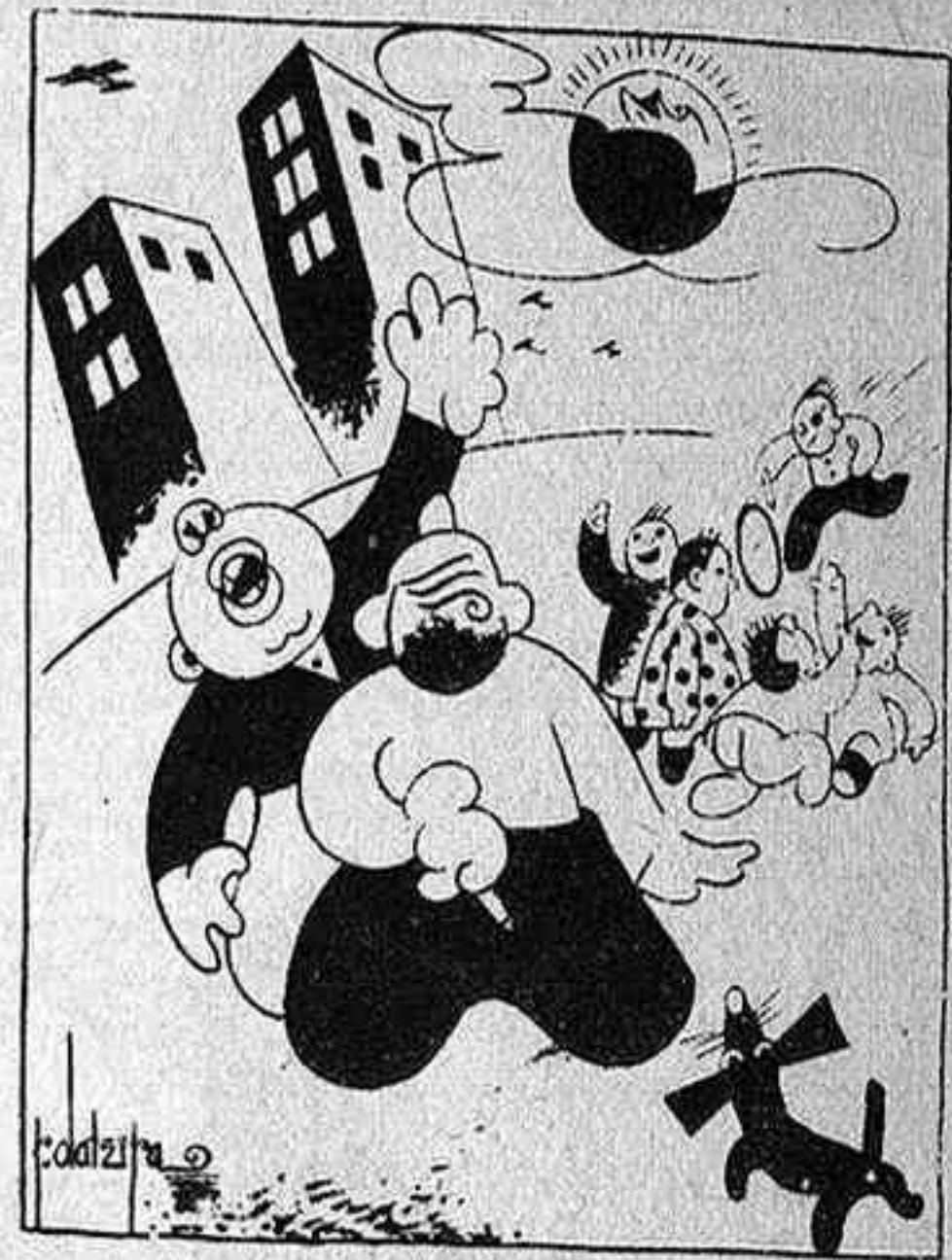
(Dibuix de Goñi)

AVANTATGES DE L'AVIACIO

Tothom reconeix que l'aviació, en malbaratar els seus avantatges d'invent extraordinari posat al servei del progrés constructiu per a convertir-se en odiosa eina de destrucció, ha defraudat llurs propis inventors.

Però res no és absolut i l'aviació, a desgrat dels seus nombrosos detractors, encara presta algun bon servei a la humanitat.

Dijous avant passat, des de les columnes del nostre fraternal col·lega «La Vanguardia», el senyor Joan de La Encina, que ara com ara resisteix des dels museus novaiorquins, acabava una d'aquelles inacabables

INTUICIO

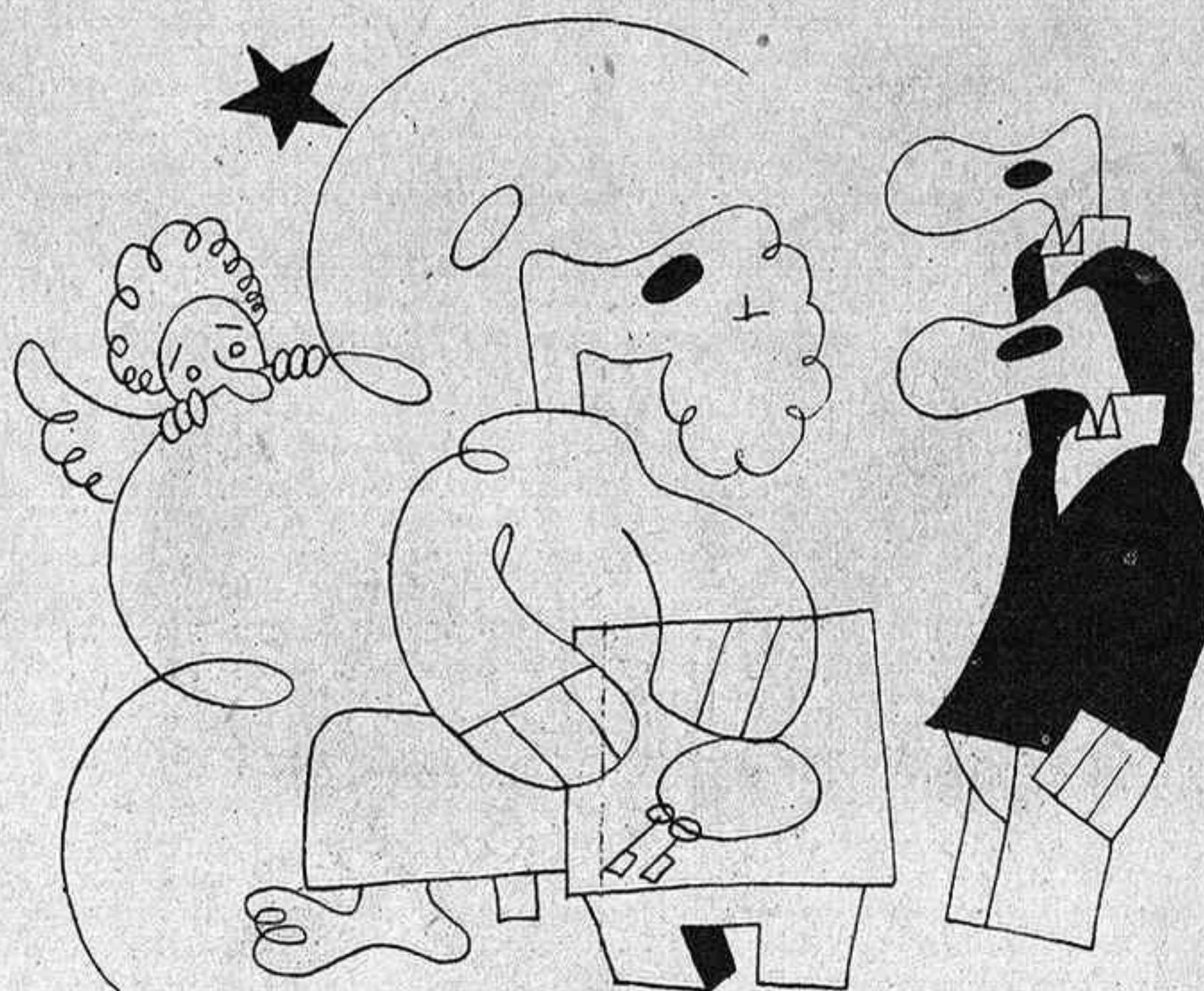
(Dibuix de Datzira)

—I com ho coneixes que són dels nostres?

correspondències artístico-literàries que tanta fama li han donat, dient:

«Y como el avión no admite más papel, doy por terminada la presente...»

Que traduït al llenguatge vulgar vol dir, si fa no fa: Ciutadans! ha passat el perill.

BENEITS!

(Dibuix de Guasp)

—I vosaltres ho consentieu?

—I què havíem de fer si només erem majoria?

EDITORIAL

11 DE NOVEMBRE

La nostra qualitat específica de setmanari, que surt un cop cada setmana, ens impedeix, com comprendran els lectors comprensius, resseguir, al minut, les efemèrides commemoratives, com fóra el nostre desig.

Això ens ha privat molta vegada d'organitzar homenatges com fa tothom, i fins i tot de poder remarcar a temps l'efímera transcendència popular de certes costellades commemoratives, ostensiblement injustes.

Avui, però, podem fruit com tothom de les delícies de l'eufòria commemorativa, en gràcia a la longevitat d'un aniversari que és més llarg i més dur

que un dia sense «xusco».

Ens referim, com indica el títol d'aquest editorial, a la data de l'armistici de la Gran guerra, que tan precàriament s'escau en plena «gran pau».

Nosaltres, en tant que setmanari festiu, ens fem càrrec que no és pas la nostra missió precisament posar unes gotes amargues en la gran alegria oficial que anima els vint anys de pau txecoslovaca que celebra Europa, però conscients del nostre neure d'antifeixistes unitaris, no volem contribuir a la tasca amestésica que porten a cap les grandíssimes democràcies ajuda-

des per la qualitat saporífera i atipadora de la cervesa de Munic.

Nosaltres no volem que els habitants del Togo i del Cameroun vegin neulida aquesta data riallera de la pau dels paus per un record inoportú aportat per nosaltres mateixos, que en som els menys indicats, de què estan en vigílies d'éser tractats com a sudetes redimibles; però la ploma se'ns en va dels dits, i posats a fer broma, que és la nostra obligació, no podem renunciar a dir-los d'alguna manera que l'armistici d'Europa ja dura vint anys i que en arribar a aquesta edat atziga és imminent que demanin la seva lleva.

ESQUELLINCS

BESTIARI

BESTIA RARA (Endevinalla)

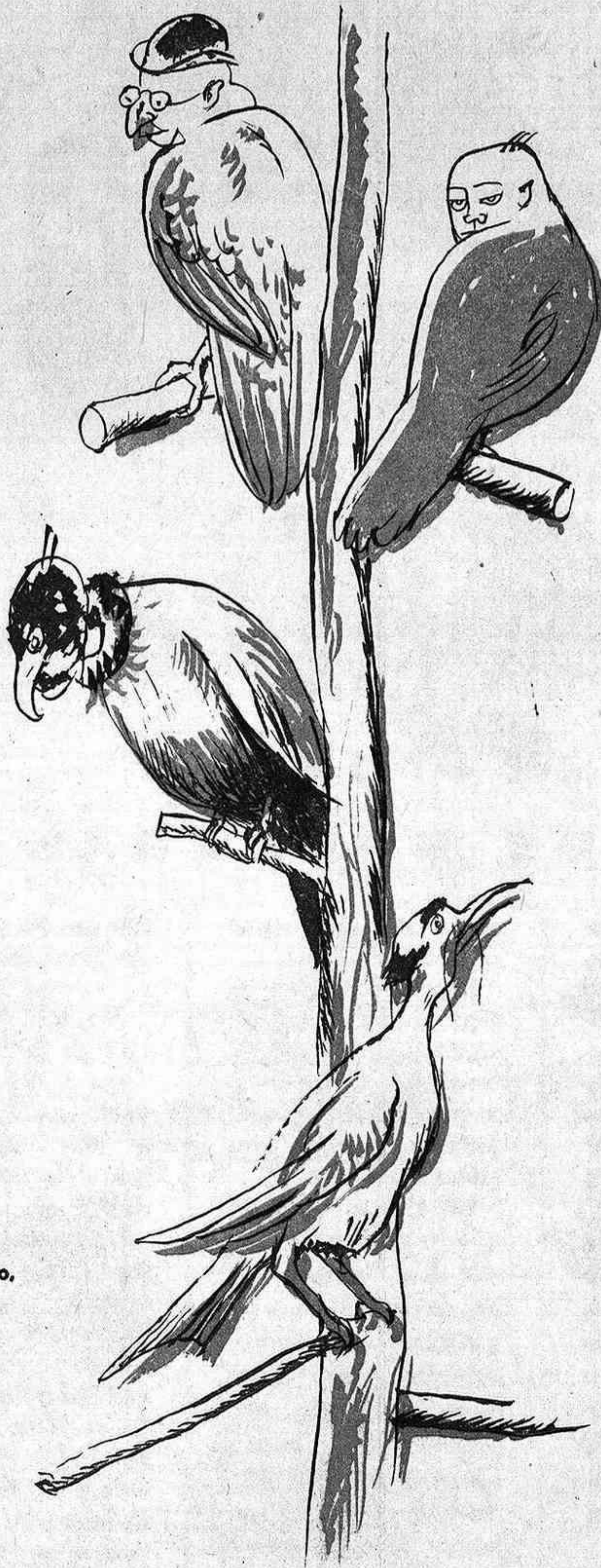
Bigotet
retalladet,
passa d'oca,
cul de lloca,
veu de tro;
es diu Nasi
i és Tanasi.
¿Qui me'n sap
donar raó?

MUSSOL NI MUSSOL (Monstre)

Mus-
sol-
i-
ni
(vés,
vés)
mus-
sol
és.

UN «PAJARO» (Endevinalla)

Es de genere **Martínez**
i no admet altres propines
que cadàvers de fugats
i per una llei de fugues
que torna les lleis porugues
pels camps i per les ciutats.
No estant pas de dir-se **Anido**,
de segur que és un ocell:
un gran **pájaro de cuenta**
que cantant el mal augmenta
i dona l'últim **despido**
als qui no pensen com ell.

«FRANCO DE PORTE» (Morisca)

«Soy franco, franco de porte
soy muy bizarro de corte,
tan bonito en general,
que de mi dueño me adueño
y al moro vuelvo risueño
con mi cimbreo juncal.»

«Del italiano el ensueño,
del alemán la ilusión,
mi gracejo es el bargueño
que alberga su corazón,
conquistado con empeño
y dulce insinuación.»

«Esclavo de mis quereres,
gozo con los menesteres
que me depara el amor.
Rizado, pulcro y finísimo,
tanagra-generalísimo
me llaman por mi valor.»

Això a l'Espanya feixista
va sentir una nota trista
assegada en un portal.
I quan alçava la vista
va veure trotar a la pista
l'animal més animal.

COTORRA (Sevillana)

Buida la «Torre del Oro»
i en fa la «Torre del Loro».
Ai, aaail

Xerra que xerra, la caixa
ha embolicat amb la faixa.
Ai, aaail

Llarg i prim parent d'en Bufa,
bigotet com una llufa...
Ai, aaail

...vol aclaparar Sevilla
estrenyent-se la cotilla.
Ai, aaail

I ho fa quan s'omple de mam,
garlant que no ve d'un pam.
Ai, aaail

Ja li diuen la cotorra
de la sagrada modorra.
Caraaail

HORTENSI

—Per què l'heu mort?
—Sempre demanava la pau...

(Dibuix de Viader)

El seny de les hores ha perdut el seny

Fa uns dies, Barcelona visqué preocupada. La ciutat feia decididament mala cara. I no era pas per culpa del bombardeig ni per les petites o grans incomoditats que la guerra porta.

La tristesa de Barcelona no era visible en cap detall. Hauríeu dit, millor, que empenyava l'atmosfera, que a cavall de l'aire inundava la ciutat, arribava als suburbis, encaçava els pobles veïns...

Barcelona està trista. Què tindrà Barcelona?, ens preguntàvem els que ens tenim per ciutadans castissos.

Aviat, algú va satisfer la nostra curiositat. Era un botiguer de la ciutat vella el que va informar-nos:

—No us n'heu adonat? El campanar de la Catedral va de bòlit.

I com per a confirmar la dita del botiguer, immediatament, del campanar de la Seu, caigueren quatre lentes campanades. I segons el costum, després dels senyals dels quarts, esperàvem les campanades horàries, però restàrem suspesos durant uns segons, com si la respiració se'ns hagués tallat.

El botiguer posà una cara tota de circumstàncies, i ens digué:

—No espereu, que les hores no tocaran!

—Doncs, què fa la muda la campana?

—No feu broma, que la cosa és molt més seriosa del que vos creieu. Cinquanta-set anys que visc a l'ombra de la Seu, cinquanta-set anys que la veu de les campanes acompanya tots els moments de la meua existència. El rellotge de la Catedral era per a mi article de fe, era la veu de la tradició, era el record dels avantpassats... I ara, teniu: no toca les hores, o bé les toca a les mitges, o bé us queda a deure un quart... En què voleu que cregui ara?

I el botiguer plorava a llàgrima viva. Sortosament, l'aparició d'un comprador va retornar-li de bell nou el bon humor.

VICTIMA DELS BOMBARDEIGS?

Nosaltres, si de moment més aviat ens varem fer gràcia les lamentacions sentimentals del veí de la Catedral, les campanes de la Seu arribaren més tard a obsessionar-nos.

Evidentment, ens àiem, aquí passa quelcom molt gros. Que el famós «seny de les

hores» arribi a perdre el seny, forçosament n'hi ha d'haver passat alguna.

—No t'hi encaparris —va dir-nos un amic al qual havíem ja encomanat les nostres preocupacions—. Això deu ésser el bombardeig. Les campanes de la Catedral han estat sempre objectiu militar, pel que es veu. Recorda que les bombes de Felip V espatllaren ja la «Honorata», abans que aquest «fulano» la fes destruir del tot. Ara, els italians i els alemanys també ens volen fer perdre la idea del temps, i no han trobat res millor que agredir la Catedral.

La conjectura del nostre amic ens donà una idea: Per què no anar a interviuar les campanes de la Seu?

Així que veiérem el director del periòdic, li exposàrem la idea:

—Vaig a fer un interviu amb la «Tomas».

—Una «cupletera»? —ens respongué l'altre.

—Amb molt bona veu. Es una campana!

—Sempre ho he dit que ets un toca-campanes—fou tota la seva resposta.

LA VEU DE LA «TOMASA».

I ja ens teniu escaleta amunt, fins dalt de tot dels campanars de la Seu.

Trucàrem, i ningú no va respondre'ns. Insistírem, i aleshores una veu fonda, la veu de la campana, féu:

—Tu mateix. Empeny la porta, que està obert.

En ésser a dins, trobàrem la campana tota embolicada.

—No!, m'ensopegues malalta. Noestic per visites periodístiques ni per altres nicieses d'aquest ordre.

—¿Què teniu, senyora «Tomas», que us oblideu de tocar les hores després dels quatre quarts?

—¿Què tinc? Un decandiment general. A tu t'hi voldria veure!

—A dalt del campanar?

—Allà on fos. Imagina't que m'han tallat les subsistències.

—Impossible! A una persona tan estimada per la ciutat com ara vós?

—Tot el que vulguis. No en va vivim en plena igualtat. Ací ja no serveixen per res els mèrits contrets. Ni els anys!

EL PACTE ANGLO-ITALIÀ

(Dibuix de Porta)

DARTFORD!

—Aquestes eleccions parcials són cada dia més parcials.

(Dibuix de Goñi)

Un dels quatre, o sigui el que fa cinc

Un astròleg ha dit que l'any 1939 desapareixeria un dels Quatre. Com que l'ofici dels astròlegs consisteix a parlar sempre amb mitges paraules, no se sap quin dels quatre ha d'ésser i el consumidor de la profecia pot fer totes les conjetures, perquè si M. Chamberlain té 69 anys i en tindrà 70 l'any que ve, Mr. Daladier no fas pas cara de massa salut i Mussolini sembla amb propensió d'apoplexia. Però si recordem que el Führer s'ha hagut de tractar diverses vegades la gola, potser en treurem algun detall interessant.

En efecte: aquest estiu passat foren cridats a Berchtesgaden, amb gran misteri, uns quants laringòlegs notables; per aquell temps el Führer havia passat un d'aquells períodes de meditació que són, potser, períodes de cura. Aleshores circularen rumors més aviat esperançadors pel món, que Hitler patia d'un càncer. Però sembla que, per a desmentir-los, el professor berlinès Karl Von Eicken, que fa quatre anys va extirpar-li un pòlip, ha anat a Filadèlfia a donar una conferència a la qual assistí tot el cos mèdic,

i que els diaris americans reporten abundantment.

«El Führer, després de l'operació, sota l'efecte de la morfina, ell, que no dorm més que quatre o cinc hores cada dia, es passà catorze hores sense despertar-se. No vivíem pensant en la possibilitat d'un atac de cor. Però per fi va recobrar el coneixement. Passà molt de temps abans no es va convèncer que jo no l'havia operat més que d'un tumor benigne. Estava convençut que tenia un càncer.»

I el professor rela del que en deia un temor pueril. Però els especialistes americans remarcaren que llur confrare alemany es mostrava molt avar de detalls sobre l'operació, i el Führer, que s'alaba de tenir una doble vista («vaig com un somnàmbul»), no podria ésser que conegués més que no pas els metges, el seu mal?

Ai que bé!, dirà el lector. Però és que l'astròleg ha dit que el que moriria ho faria d'accident.

Aleshores, no seria pas Franco que es decidiria a volar?

Creixeu i multipliqueu-vos, car necessitem controladors

El Govern francès, mentre posa a punt els famosos i esperats projectes financers que en la posteritat faran possible repetir victòries com la de Munic, dedica també la seva atenció a problemes del més alt interès nacional.

Per exemple, el préstec als matrimonis. Diu que per Europa s'han implantat dos sistemes. L'anomenat «alemany» i el sistema «suec». El sistema alemany consisteix en un préstec reemborsable, però amb naixement d'infant.

Ara compremem per què les lleis nacional-socialistes preveuen l'esterilització dels jueus. Aquests, esterilitzats, no hi ha pas cap perill que hom els faci tornar les «pelles», volem dir els marcs. El truc és digne de l'enginy israelita, que totes se les pensen per tal de fer negoci.

El sistema suec consisteix en un préstec a interès amortitzable. El préstec és efectuat, amb bona, permetent comprar mobles. Quedem que és allò de la famosa pluja de mobles, somni dels aspirants a casats i a casades de totes les latituds.

França sembla que es decantarà pel procediment de comprar mobles als matrimonis nous. Des de l'instant en què la llei sigui un fet, a França els matrimonis sorgiran com a bolets. Aviat el camí francès haurà d'ésser seguit pel Govern anglès, si és que el Regne Unit vol donar l'abast a produir ciutadans per a cobrir, amb el temps, els llocs de totes les comissions de no intervenció i de control que aviat tindrà escampades pel món.

—Què, s'acaba la guerra?
—Sí, ara li fan el mànec.

(Dibuix de Lamarca)

RECTIFICANT UN ERROR HISTORIC

El senyor Cambó era profeta i no ho sabia!!

L'ex-líder de l'ex-Lliga es prepara per a la carrera d'antifeixista de tota la vida

—Sigueu breus—va dir una veu quan trucàrem a la cambra de l'hotel.

—Es pot entrar?—cridàrem aleshores.

—No us dic que sí? —feu la veu—. Però us dic abans que sigueu breus!

Pel to de la veu vàrem comprendre que la veu era «La Veu», o sigui el senyor Cambó en persona.

Entràrem.

El senyor Cambó escrivia ràpidament en les pàgines d'un llibre en blanc.

—La comptabilitat de la Chade?—preguntàrem tímidament.

—No; com veieu, estic escrivint un llibre. Per anar més de pressa l'he fet enquadrar abans.

—Ah, ja. Un llibre de propaganda franquista.

—No! Qus us heu tomat foll? Jo feixista?

—Ai, té raó; ara em recordo que vaig llegir als diaris que el llibre era contra Franco. Ho és molt?

—Molt.

—Molt, molt?

—Molt, molt i molt.

—Doncs miri; em pensava que era feixista; com que la Lliga va fer aquella campanya que si guanyaven les esquerres hi hauria la revolució!

—Que no hi va ésser? Heu de tenir en compte que aquella campanya no era més que una profecia. I jo, ja ho sabeu, encerto totes les profecies.

—Bufal

—Que no us ho creieu? Si no us ho heu de creure ja podeu fumar el camp.

—Però és que la profecia que els aliats perdrien era una mica forta, donat el resultat.

—El resultat! Que no l'heu vist el resultat amb el pacte de Munic?

—Home! Es veritat! Però al cap de vint anys...

—A nosaltres, els profetes, no ens

ve de vint anys. I amb l'Anarquista de Terrassa, no vaig tenir raó amb l'Anarquista de Terrassa?

—Sí, però vareu dir que la República era lluny, i això a la vetlla de la seva proclamació!

—Però no us he dit que a nosaltres els profetes no ens ve de vint anys? Quan vaig dir el 1931 que era lluny, és que m'ho mirava des de l'any 1951. Però amb la profecia de la Revolució, no negareu que anava al dial!

—Es veritat; però voleu dir que no hi havia trucs, que no sabíeu alguna cosa?

—Home... home —ditgué tornant-se tot el vermell que un home de dretes com el senyor Cambó es pot tornar—, alguna cosa és clar que la sabia; però, no ho vaig encertar?

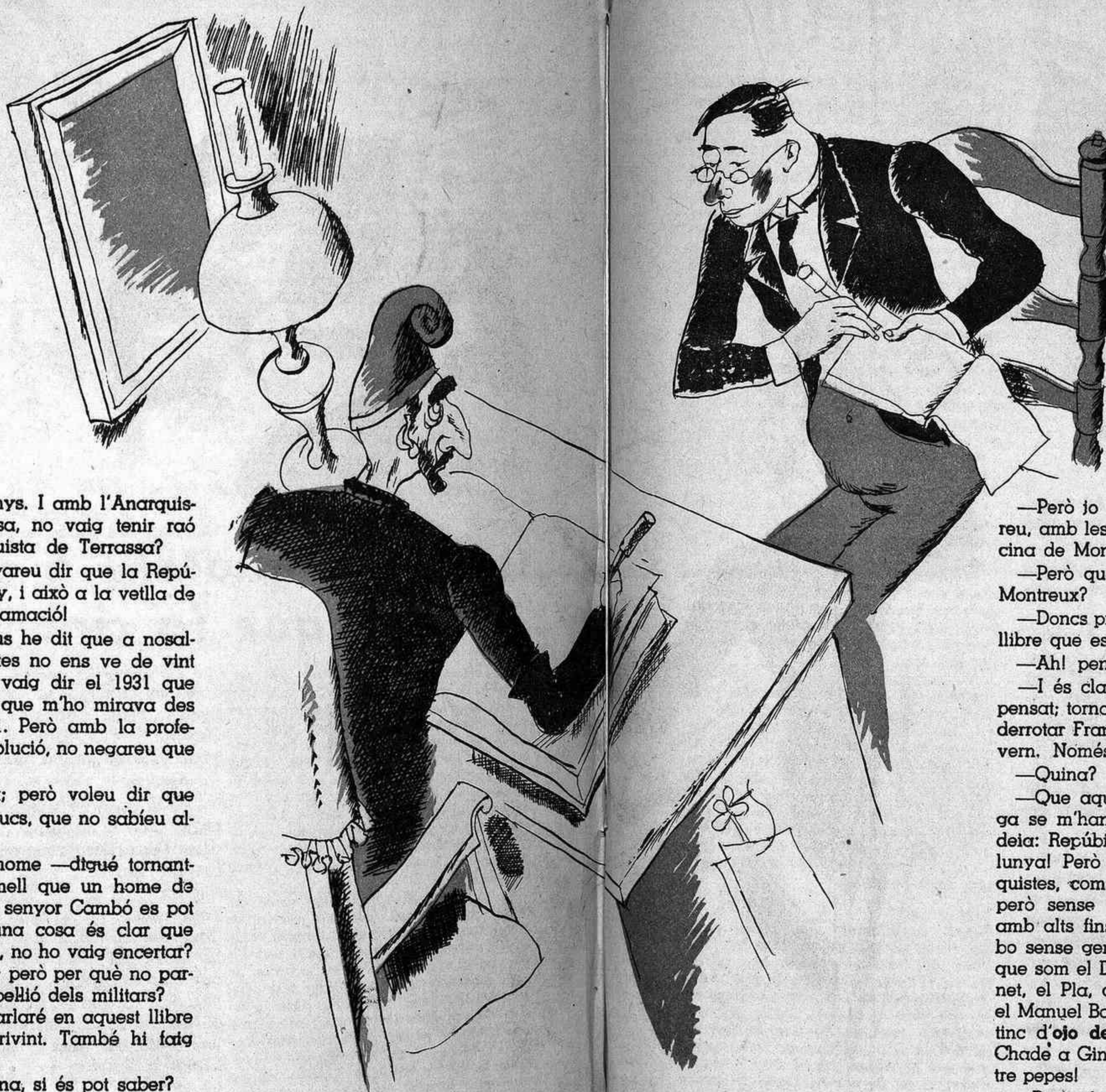
—Es veritat; però per què no parlava de la rebel·lió dels militars?

—Ara en parlaré en aquest llibre que estic escrivint. També hi faig una profecia.

—Ah? I quina, si és pot saber?

—Que Franco perdrà la guerra.

—Home; això ho sabem tots.

—Però jo més que ningú; vós direu, amb les dades de la meva oficina de Montreux!

—Però què hi féu a l'oficina de Montreux?

—Doncs preparar les dades per al llibre que escric i per a la tornada.

—Ah! penseu tornar!

—I és clar que sí; sempre hi he pensat; tornar, derrotar Franco, o bé derrotar Franco, tornar i formar Govern. Només hi ha una dificultat.

—Quina?

—Que aquests ximplers de la Lliga se m'han dispersat. Jo prou els deia: República? Monarquia? Catalunya! Però ells, vinga fer-se franquistes, com jo als primers temps, però sense veure que jo ho feia amb alts fins tàctics! I ara em trobo sense gent fora dels de l'oficina que som el Duran i Ventosa, El Brunet, el Pla, que havia fet d'espia i el Manuel Basté, i el Casabó, que el tinc d'«ojo del amo» a engrèixar la Chade a Ginebra. Ja ho veieu, quatre pepes!

—Però els altres... bé hi ha els altres!

—Els altres! sí, sí! L'Estelric i el Soler de Sojo s'estan comproment a París amb la revista franquista «Occident»; l'Octavi Saltor, que tan bon punt va saber l'ofensiva contra Lleida se'n va anar a San Sebastian a preparar-se per entrar a Barcelona amb Franco; el Fidenci Kirchner, que havia estat advocat dels Tranvies, s'ha arrapat a Valladolid a un càrrec de Ferrocarrils; el Ferran de Segarra se'n va anar a Galícia a presentar-se perquè el fessin advocat del Banco de Vizcaya i n'ha tomat fastiguejat. Ell no ho diu més que als íntims, però ho sap tothom. El Rafel Benet, el pintor, és a San Sebastian; l'Ignasi Agusti fa un diari de Falange a Saragossa...

—Bé; però en Vida! i Guardiola... és un organitzador!

—El Vidal! El Vidal i Guardiola el que és és un gangster! Ara corre per Bèlgica fent de la vida. I del Ventosa i Calvell i del Bertran i Mussitu, no en parlem, que tenen comptes pendents amb la justícia.

—Sí que ho té malament. I com s'ho farà, doncs?

—Penso armar el «Catalònia» en cors i guanyar la guerra per mar; així em faré simpàtic. I com que en Puig i Cadafalc s'ha portat bé perquè no fa més que arqueologia al sud de França... Llàstima que aquell ximple de Pellicena i Camacho, que era l'únic antifeixista, se'm morís de misèria! De totes maneres, em penso que si jo ara em declaro contra Franco i els seus, farà molt bon efecte. Perquè al cap i a la fi, la Lliga sempre havia estat un partit democràtic, i si no s'hagués aliat amb la Ceda i les altres dretes...

—PerK por què s'hi aliava?

—Per fer perdre en Franco! home, per fer perdre en Franco! No li he dit que jo era profeta i no n'errava cap? El que hi ha, és que era profeta i jo no ho sabia!

CRONICA INTERNACIONAL

Els armaments actius d'Alemanya i els armaments passius d'Anglaterra :: L'scolosauri :: La pell de l'ós Les grans simpaties :: Hitler no demana la lluna

Sembla que la pau es va consolidant, almenys, segons l'opinió i la tècnica governamentals angleses. Per a ajudar-hi només cal una cosa: rearmar. Però Hitler no és pas de la mateixa opinió i té tota la raó. Si tothom s'arma, no hi ha el perill que algun d'aquests armats vulgui un dia o altre provar les armes? Perquè hi hagi pau, amb un que vagi armat ja n'hi ha ben bé prou, i aquest, és clar, ha d'ésser Hitler. Ell ja ho ha dit: Com a home pacífic de mena que és, s'ha esforçat a crear per al poble alemany un exèrcit disposat a convèncer les altres nacions de la necessitat que hi ha d'estar-se quietes i en pau. El führer s'ha convertit, doncs, en el gendarme d'Europa. Tant, que costava de trobar-lo, i té, ja s'ha trobat.

Naturalment, però, un gendarme ha d'anar ben armat i per això els armaments és, per ara, el millor que es coneix. En el cas dels sudetes ja ha donat resultat la cosa i el senyor Terbhoven, gauleiter d'Essen, ja va dir-ho en un discurs el 30 d'octubre: "Es ben clar que Mr. Chamberlain no ha firmat l'acord de Munic pel desig irresistible d'ajudar els sudetes, sinó perquè sabia que Alemanya feia un exèrcit de l'aire disposat a demostrar a Anglaterra en pocs dies que el seu esplèndid isolament havia passat a la història."

Però com que resulta que Anglaterra es volia armar fins a les dents, Alemanya ha hagut de seguir sense voler i per això el Dr. Ley, cap del front del treball, ha hagut de dir que

—No ho entenc! Tant que treballa per la pau i perdo les eleccions, i en Roosevelt que només és demòcrata les guanya.
(Dibuix de Viador)

calia augmentar la producció en un cent per cent.

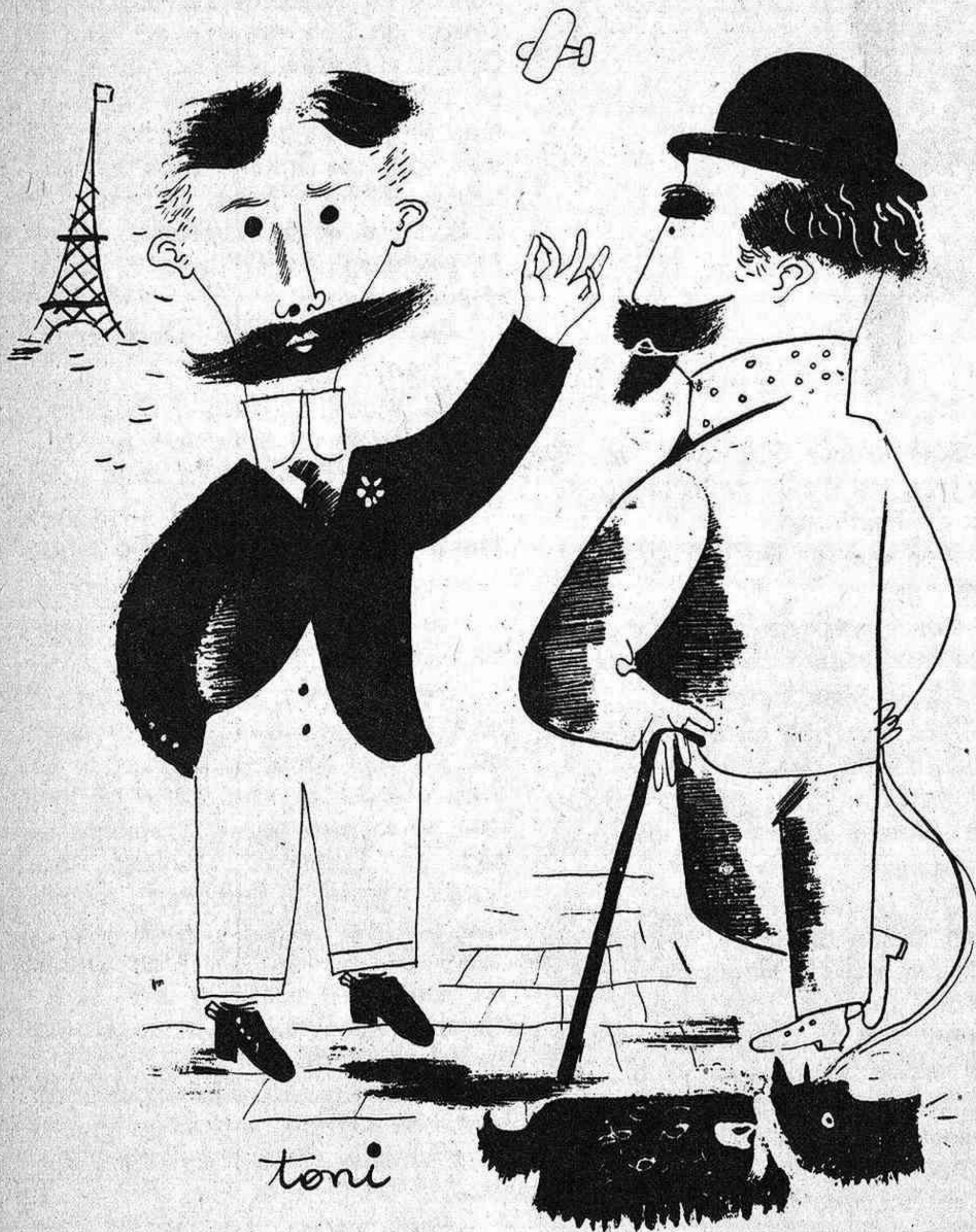
Què passarà amb això? Que acabarà que totes les mines alemanyes sortiran a la superfície en forma de canons i avions i quan calgui fer fulles d'afaitar s'haurà de desmuntar un canó. Això ha de portar, a més, una altra conseqüència i és que Alemanya estarà tan plena de material de guerra, que no hi haurà prou gent, ja no tan sols per a usar-lo, sinó per a guardarlo, i això és el que espera Anglaterra. Perquè un home que té una o dos, o tres pistoles, és difícil de reduir; però un sol home amb un milió de pistoles s'hi veurà negre perquè no les hi prenguin i amb elles no el redueixin a la impotència.

Mentrestant, els anglesos es dediquen a la defensa passiva, perquè troben que és millor que no pas l'atac.

D'aquesta manera, si Alemanya els ataca i ells estan ben defensats, després no hauran de fer altra cosa que sortir dels refugis i recollir el manà que en forma de ferro els haurà caigut del cel.

No tots els anglesos, però, són de la mateixa opinió. Un lector del "Times" escrivia l'altre dia al director que aquest procediment cal emprar-lo amb molta prudència, puix un animal antidiluvià, el scolosaurus, proveït d'una gran closca de tortuga per a la defensa passiva i una cueta de res per a l'activa, havia demostrat fa milions d'anys la ineficàcia del sistema, puix havia estat un dels primers models retirats de la circulació pels seus enemics.

Les negociacions de Viena entre Itàlia i Alemanya per a fixar les fronteres de Txecoslovàquia que garanteixen França i Anglaterra, han donat pretext a què es parlés d'Espanya entre els dos dictadors. Itàlia volia la frontera comuna polono-hongaresa, però Von Ribbentrop va fer-li saber que no hi havia res a fer. A canvi d'això li va deixar les mans lliures a

(Dibuix de Toni)

FRANCESOS

- Hem assegurat el Front Popular.
- On?
- A Xile!

Espanya, que és com si diguéssim que li va vendre la pell de l'ós abans que Mussolini el matés. I l'ós, que aparentment és un ós madrileny, encara és viu!

La simpatia per la causa de l'Espanya republicana va en augment. Els pronòstics de la reunió de París el dia 23 mouen l'opinió estrangera i els sindicats i partits obrers es reuneixen i prenen acords unànims d'ajudar-nos moralment amb tota l'energia. Parlant d'això amb un líder anglès vaig preguntar-li si no creia que més que no pas aquestes enèrgiques adhesions no obligaria més els governs a ajudar-nos que, per exemple, es declaressin en vaga.

—No —ens va contestar—; us podríem ajudar menys, perquè, deixant de produir material no us en podríem enviar.

—Però si no n'envieu gens!—vaig fer-li.

—Es que si ens declaréssim en vaga encara no en podríem enviar menys.

Una qüestió molt debatuda és si Chamberlain ha evitat o no ha evitat la guerra. Els entesos comencen de dir que no es pot saber, per quant tampoc és segur que n'hi hagués hagut. Perquè, com saber si s'ha evitat un obstacle que no es veu?

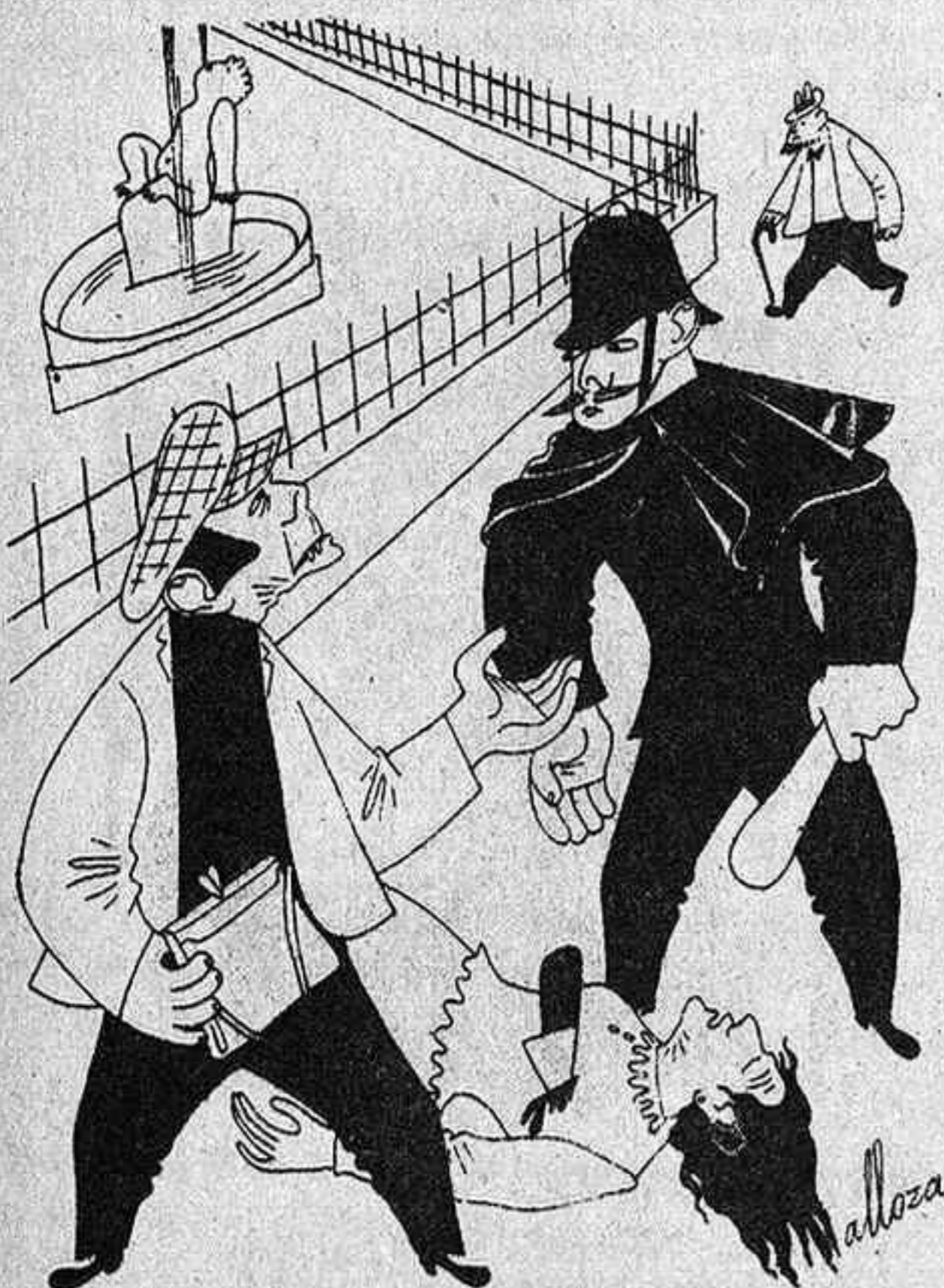
Anant en cotxe podeu evitar un precipici perquè existeix abans; però la guerra ja és altra cosa, perquè abans no hi era i ara tampoc. És un cruel enigma perquè planteja una qüestió molt important:

Hitler hauria fet la guerra? Si la resposta es sí i la guerra s'ha evitat a base de concessions, Hitler pot demanar la lluna. Si no la demana és que no pot fer la guerra.

Per ara no l'ha demanada, tot i que és ben segur que la vol.

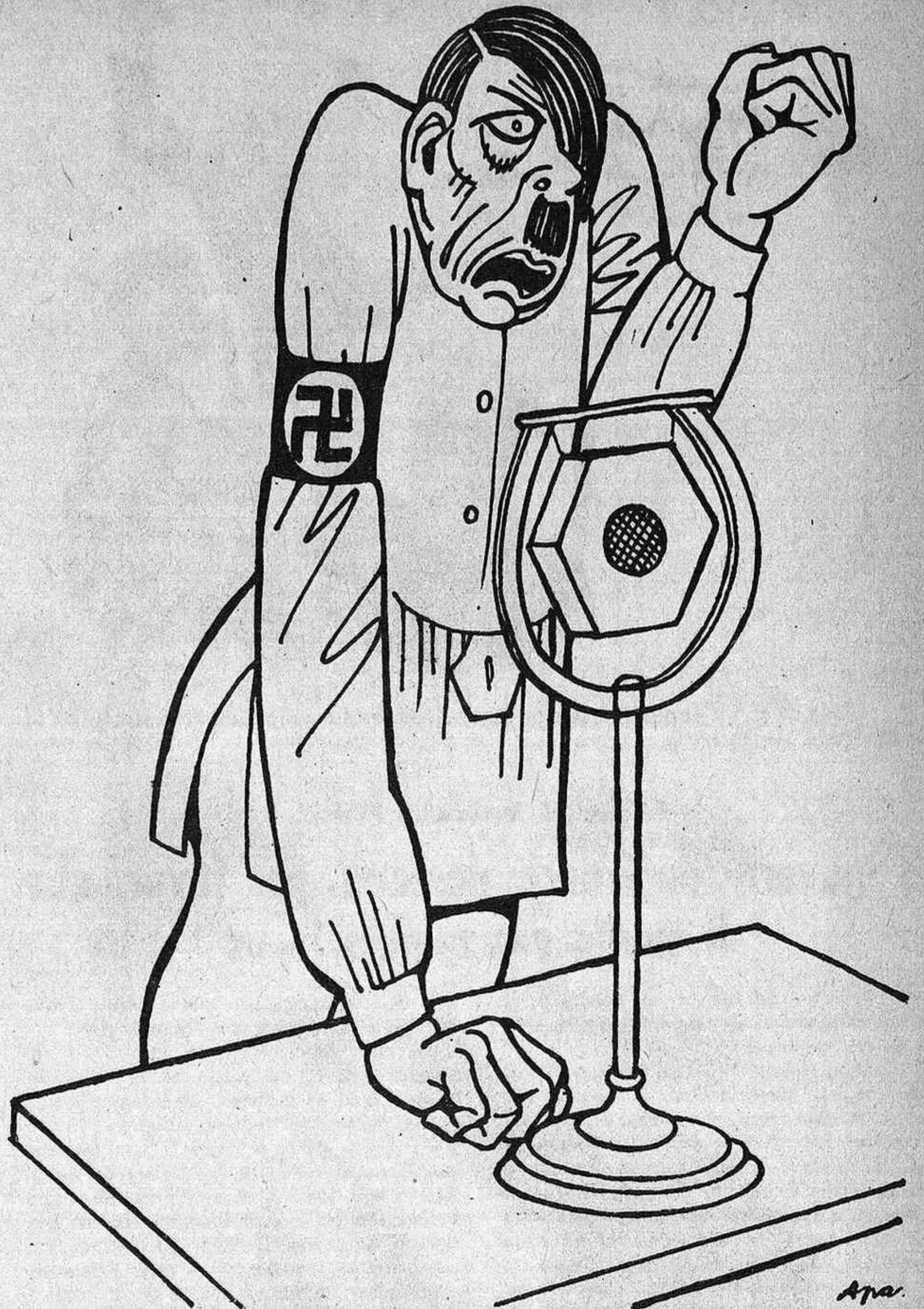
SAMUEL PICKWICK

Londres, novembre.

—Què fas, insensat?
—Miri, bel·ligerava!

(Dibuix d'Alloza)

HITLER A WEIMAR

—La pau no serà possible mentres quedi un sol enemic de la guerra.

(Dibuix d'Apa)

TRES EREN TRES

El Tercer Reich posat en vodevil

I la favorita no és en aquest cas l'òpera de Donizetti, «tour de force» dels cantants que estan bé de pinyol.

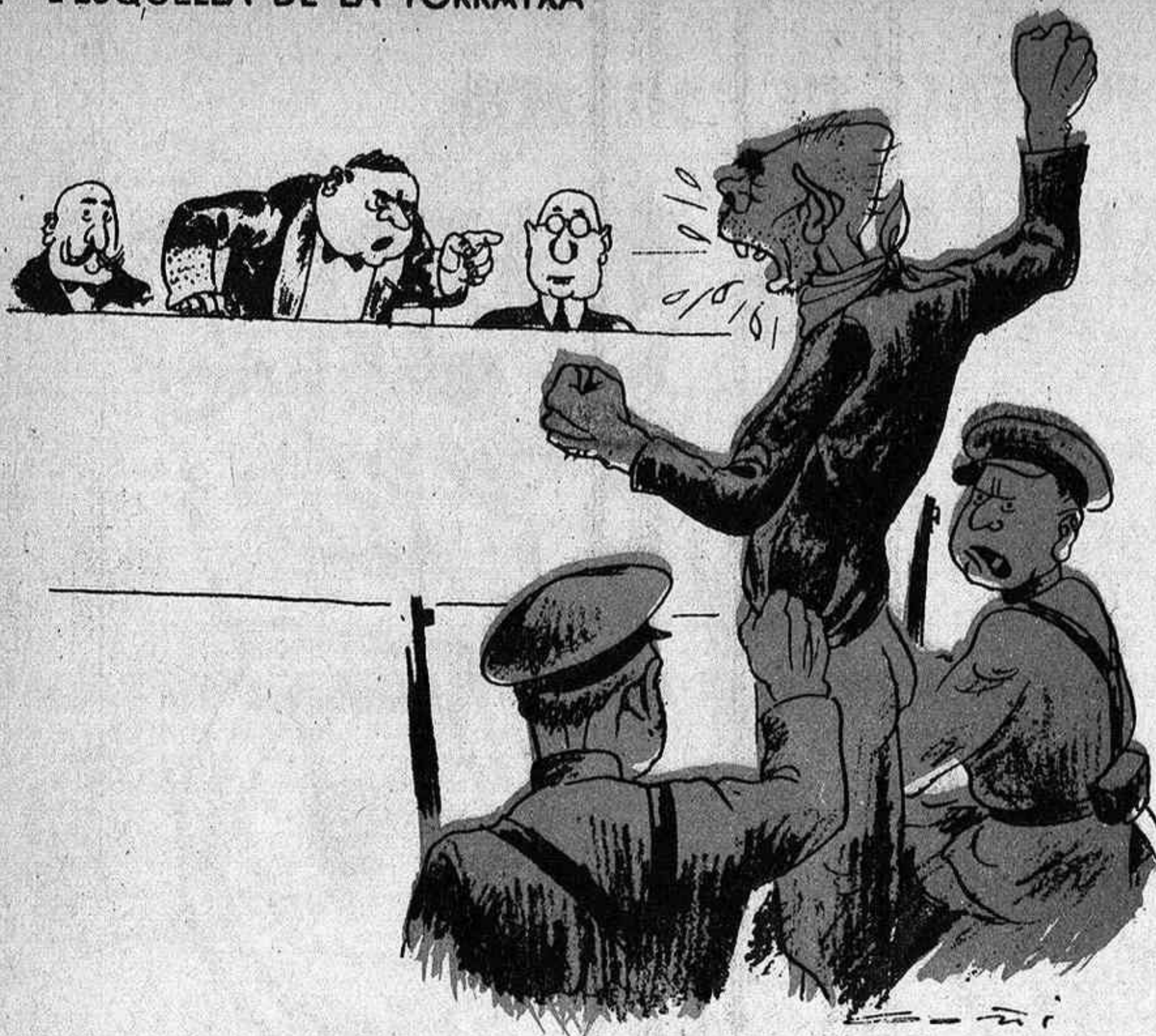
La favorita, en aquest cas, és la favorita del Dr. Goebbels, l'artista cinematogràfica Lydia Baarova, esposa del galan Gustav Froelich. (Per cert, de passada felicitem a aquest i de passada no ens sorprèn gens la brillant carrera que ha fet en el llenç nacional-socialista.)

Però al Tercer Reich hi ha una competència de favorites. Hom sap que Goering està casat amb una actriu. Hom sap que Hitler té

una amistat molt íntima amb Leni Riefenstahl, la dictadora del setè art alemany.

Es veu que Goebbels, malgrat tenir fama d'excel·lent cap de casa, no s'ha volgut privar de tenir una actriu favorita. I per a no donar peu a la maledicència, la cercà casada. I ara, per a fer pujar la seva favorita, es dedica a prohibir els films de les favorites dels altres.

Un tema que oferim a «fräulein Riefenstahl, que segurament en faria el seu millor film: la vida privada del trio dirigent del tercer Reich. Gustav Froelich podria ésser invitat a fer el galan.

—No sé com s'atreveix el senyor fiscal a parlar-me en aquest to després de la Conferència de Munic!

(Dibuix de Gofi)

FALTA DE MATERIES PRIMES

El «govern» de Franco demana, per favor, que li enviïn uns quants jueus

El «govern» de Burgos ha tramès el següent missatge al Govern alemany, que traduïm de l'espanyol:

«Estimats mestres i «kamaradens»: Perdoneu, de bon començament, que aquest missatge no sigui escrit íntegrament en alemany. Nosaltres fem tots els esforços inimaginables per a conèixer la vostra noble llengua, la llengua dels Goes, que honoren Goebels i Goering, i que temps enrera va desacreditar un tal Goethe. Però no és ben bé culpa nostra si els homes de la raça ibèrica són més aviat durs d'enteniment i que malgrat les moltes hores que portem dedicades a l'es-

tudi de l'alemany, no hem passat encara del «Nyarrof» (entenguï's Nyarro).

Per això, esperant que al cap d'uns segles de colonització vostra les criatures de pit mamin ja en alemany, accepteu aquestes ratlles escrites en dialecte indígena.

«El motivo de la presente» (1) no és altre que demanar a la vostra reconeguda gentilesa, que, breument, amb tota rapidesa, ens envieu una partida de jueus en bon ús. Desitjosos de seguir fidelment els camins que ens traça el vostre generós país, l'Espanya nacionalista es migra per apallissar jueus i per a incendiar-los les sinagoges. Nosaltres compartim fins al fons de l'ànima el vostre adí antisemita. La dissort ha volgut, però, que a Espanya no hi quedessin ja jueus, car ja fa anys que els nostres avantpassats els expulsaren.

Aleshores, el nostre greu problema no té altra solució que la que he tingut l'honor d'exposar-vos. Hem intentat cercar «ersatz» de jueus, en forma de republicans o bé de demòcrates. Però aquestes substitucions mai no donen els excel·lents resultats dels productes autèntics. Tenim entès que els jueus són més soferts i de més durada.

Com a una nova prova de l'interès paternal que l'Alemanya del «führer» sent per a l'Espanya del «caudillo», feu-nos venir, entre carregament i carregament de bombes, un carregament de jueus. Us prometem, senyors, que a Burgos, a Sevilla, a Salamanca i a Bilbao, els jueus no trobaran pas a mancar l'escalf de la simpatia popular que els acompanya a Berlín, a Munic i a Viena.

«Auvidersen» i «hasta luego». Signen tots els «ministres» de Burgos, amb llurs empremtes digitals.

DEL DISCURS DE WEIMAR

—I gra si no em donen les colònies que vull prendre, és que se'm vol declarar la guerra.

(Dibuix de Vlader)

(1) Frase intradueïble.—N. de la R.

Un americà, viu o mort, un vot

Oh, Amèrica! ¿Què és el que passa i el que no passa als Estats Units?

Ara mateix, en ocasió de les eleccions, el telègraf ens ha tramès unes quantes coses que seria llàstima que a cavall de L'ESQUELLA no passessin a la Història.

Ací van, una darrera l'altra.

En el moment en què depositava el seu vot en la urna, a Portland (Oregon), una dona de setanta anys va morir a conseqüència d'un atac d'apoplexia. Els pèrits, diu el telegrama, acordaren que el vot era vàlid.

Naturalment!, diem nosaltres. ¿On s'és vist que els morts no votin? L'esperit de l'elector Pol, de la Lliga, cuitarà des de l'altre barri a donar-nos la raó.

A Williamson (Virgínia), dos malalts que no podien abandonar el llit foren autoritzats per a votar telefònicament. El vot no va afavorir ningú, car cada un d'ells votà per un candidat diferent.

Aquests malalts, si tenien tantes ganes de votar, haurien pogut esperar a ésser morts. Hom hauria estalviat la conferència telefònica.

En el districte quaranta-dos de Nova York, barri format enterament per despatxos i fàbriques, només es va presentar un elector: el savi de la sinagoga de Times Square. Quatre agents i dos funcionaris controlaren aquest vot, que ve a costar-li cinc-cents dòlars a l'Estat de Nova York.

Ens imaginem la cara que posaran a Berlín en llegir aquest incident. Allà, els rabins de les sinagogues «boten» de franc. Hom, en intercanvi al seu desinterès, els crema la sinagoga.

Darrera notícia. A la circumscripció de Rochester, un marit es presentà candidat independent contra la seva pròpia esposa, candidata demòcrata.

A la nit, des de tot el barri on viu el matrimoni candidat va sentir-se un gran escàndol. Sembla que, automàticament, l'esposa va deixar de sentir-se demòcrata i el marit va renunciar a la seva independència.

ENTRE MONSTRES

—Era un criminal molt perillós.
—Un incendiari? Un assassí?
—Cal Molt pitjor. Feia campanya a favor de la Pau.

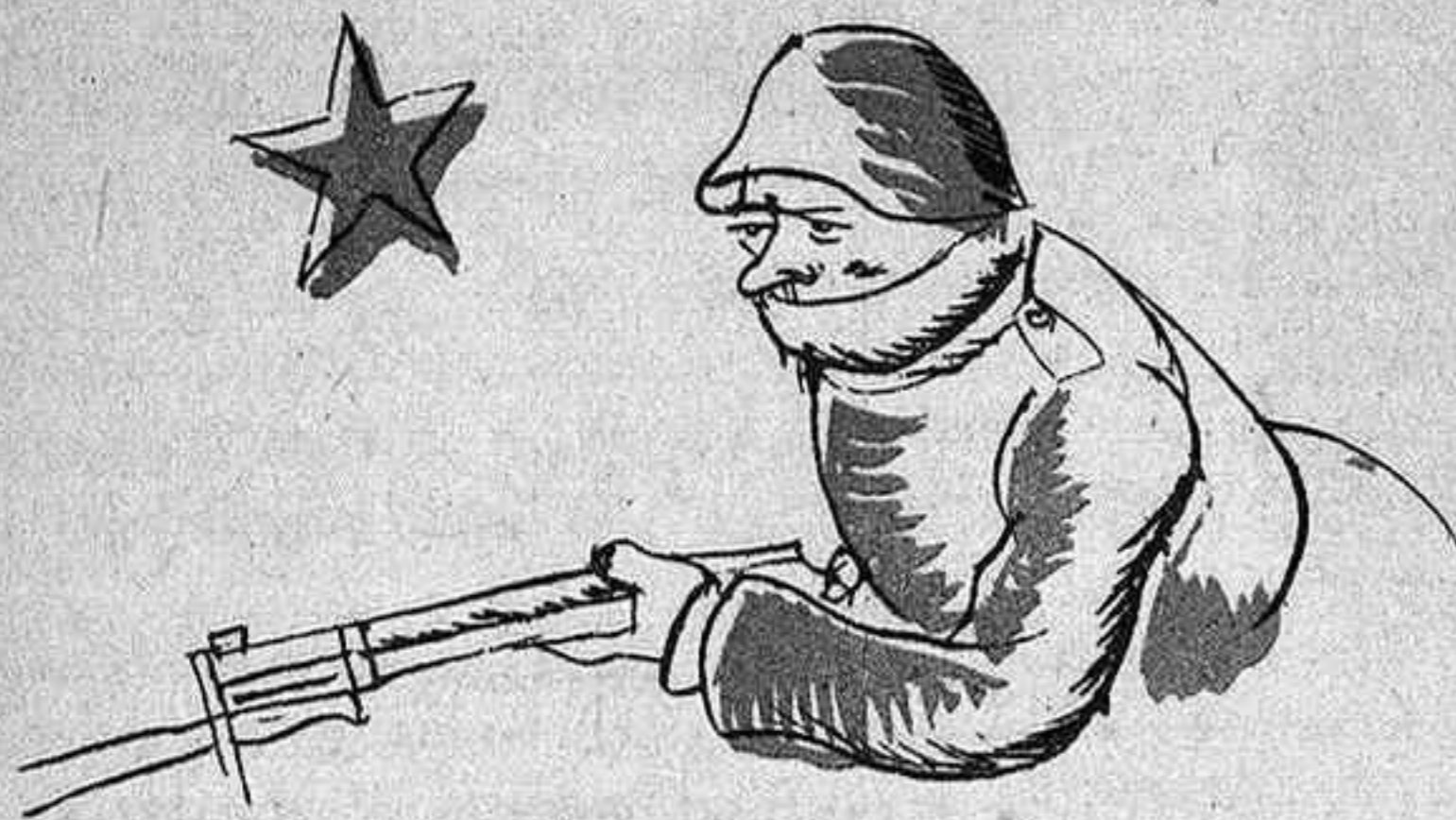
(Dibuix de Datzira)

JOCHS FLORALS DE L'HUMOR

EL NOSTRE CONCURS D'ANECDOTES

DEL FRONT
LA CONSIGNA

6.è Premi

Una nit d'hivern d'aquelles fosques com la gola d'un llop. He sortit a fer el recorregut de la guàrdia i tot marxa perfectament, quan, de sobte, em criden l'alto. Jo, que sé qui és, un xicot de la lleva del 30, bastant poruc, no li contesto, per veure si li passa la por.

Torna a cridar-me l'alto, i jo mut. Quan ja l'ha cridat quatre cops, desesperat de què no li contestessin, hi torna amb to comminatori:

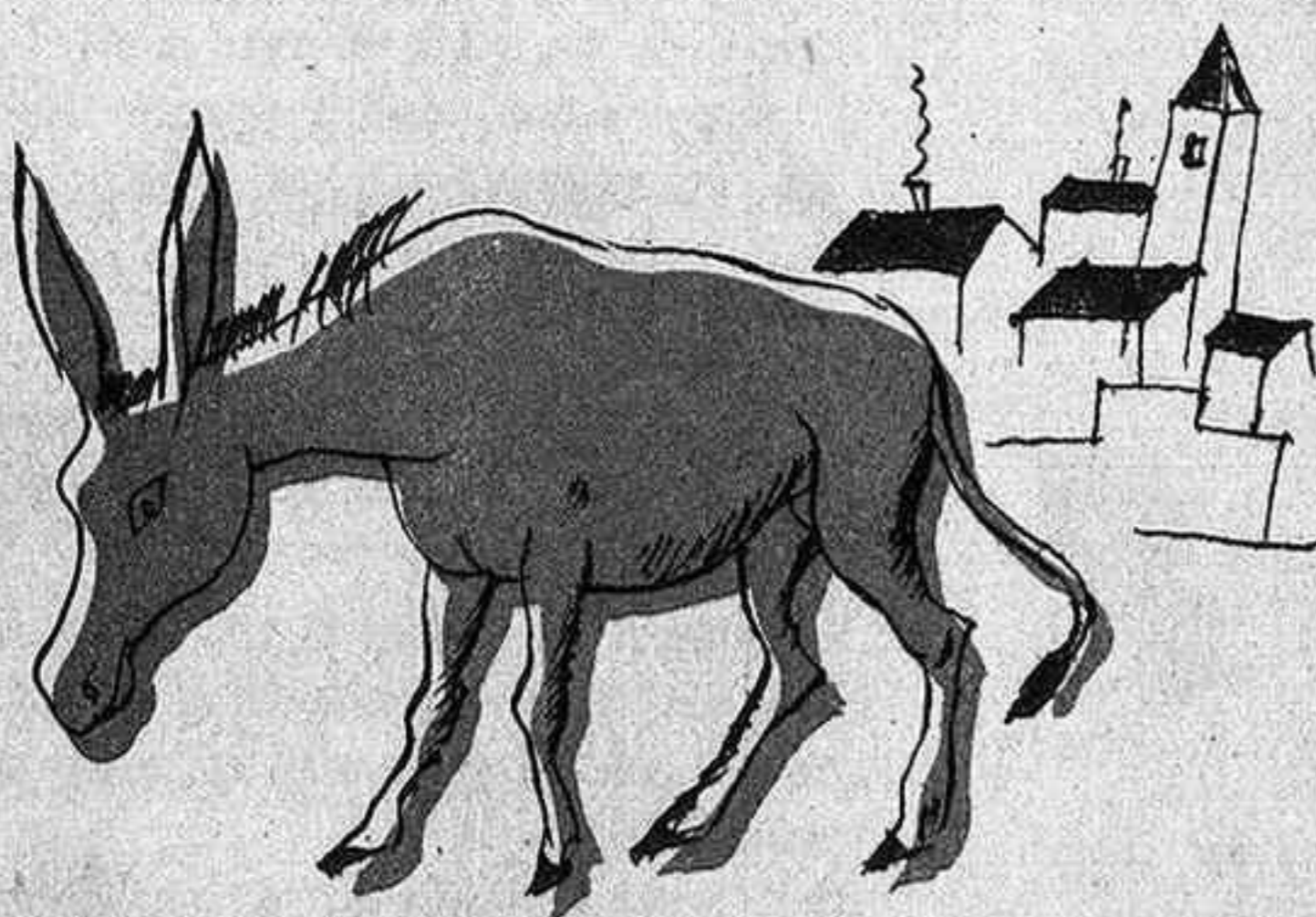
—¡Alto! ¡O dices «conejo», o te pego un tiro!

No crec necessari aclarir que «conejo» era la consigna.

JOAN MARTINEZ I MATEO, sergent.

IL·LUSTRACIÓ

7.è Premi

Arreu on he estat he vist nuncis pintorescos; però com el del poble aragonès de Sarinyena, cap. En el meu carnet de notes, entre altres coses, hi tinc apuntat el pregó que, amb tota catxassa, deixà anar un vespre després de tocar la clàssica trompeta i posar-se les ulleres a la punta del nas. Es curt; heu-vos-e] ací:

«A los que hayan visto o vean a las mulas de don xxx, que se han perdido esta mañana, se ruega les manifesten que su dueño las busca. Sarinyena... del mes de... etc.»

I com s'enfadava si nosaltres rèiem!

CUK

DE LA RERAGUARDA
LLADRONICI

6.è Premi

El poble corria pels carrers esclairant les armes i els punys: la sublevació s'havia consumat i la revolució li responia.

Entre els proletaris autèntics s'hi havien barrejat, però, alguns «revolucionaris» de la terra del paraigües disposats a fer saca d'allà on fós.

Un home pacífic de mena havia anat a donar un tomb per veure com estava la situació. Tot d'una veié un veí seu que havia estat diverses vegades al que ell en deia la «torre» per l'amor que tenia a les coses del pròxim.

Estava donant ordres a una colla de satèlits seus, quan el nostre home se li acostà i li preguntà:

—Què, on aneu ara?

—A prendre la presó!

—Carai! Si que hi aneu fort! exclamà l'altre esborronat.

SALOMON

COM ESTÀ EL CEL!

7.è Premi

—Por aquí no ha pasado el 19 de julio. Existe la misma burocracia que antes! Pero ya llegará... ¡Ya llegará!

—¿Qué «llegará»? —vareig preguntar-li amb ironia— ¿Tu San Martín?

Era aquell un subjecte al qual hom li havia encarregat quelcom que no sabia explicar-me i davant d'aquesta dificultat emprava frases fetes, cridant i renegant per a demostrar que era algú que es feia respectar.

—¡Da asco compañero! —continuà— demasiada cortesía he tenido. Y aquí comença a dir que si jo devia ésser dels que abans anava a missa i que si ell no estava ni batejat, que no creia en aquestes bestieses; i començà d'embrutar-se amb Déu i sa mare i amb tots els sants.

Un xic calmat, per fi, acabat el repertori, aemanà per favor que si li permetia telefonar.

Agafa l'aparell, marca el número, i diu:

—Olga. Soy San Gabriel...!

Com està el cell vaig pensar alarmat

J. M. B. CANALS

A petició de nombroses famílies

Quan es venen don Quixot

L'altra tarda al Liceu es van vendre don Quixot. Així ho deien els cartells: «La Venda de don Quijote».

No us plauria saber què en van donar de don Quixot? Nosaltres ho ignorem. Sembla, però, que el van donar a bon preu, car a la sortida un espectador deia a un altre: —Això és sarsuela barata.

Don Quixot, des del paradís on reposen les grans figures literàries, ja sabrà dispensar que el barregin amb aquests tripijocs teatrals.

★

Entre les coses gracioses d'aquesta liquidació... aill, volem dir venda de don Quixot, hi havia el nostre estimat amic Antoni Palacios, el qual, amb la seva figura esvelta i gallarda, havia de personificar el gras «Sancho Panza».

No volguem ni imaginar la ciència teatral que va despendre el popular tenor còmic per a adaptar-se al personatge. I si deixava encara una mica que desitjar, Palacios, esperit irònic, ho justificava així:

—Si poso en contribució tots els meus recursos de caracteritzador, hauria sortit amb una panxa imponent. De cara al públic, en aquests moments, semblaria una provocació.

★

Ara, que en matèria de caracteritzacions, tots els artistes del Liceu que interpretaren el saldo, aill, volem dir la venda de don Quixot, restaren un xic en dèficit.

Perquè si Pau Gorgé és don Quixot, nosaltres som el Rocinant. I si Eugeni Casals és Cervantes, nosaltres som la Venus de Milo.

Amb l'avantatge que si fóssim la Venus de Milo, tindriem molts avantatges per a fer reviure el «manco de Lepanto». A mànxols, no ens guanyaria ningú.

Per cert, que el truc de la falta de braç fou que va ensopegar millor Casals. Dos coristes, amb la boca oberta d'admiració i sense ganes de fer cap acudit, comentaven:

—No és «manco» aquest home, no...

★

Allò que no li surt tan bé a Eugeni Casals és la seva supervisió dels ballets que es donen al Liceu.

Els espectadors de bon gust remarcaven, en «Corrida de Feria», la incongruència dels elements que participaren en l'espectacle. Al costat de detalls fantasistes, decoratius, hom hi notava notes del més acusat realisme. Des dels vestits dels primers ba-

llarins, finíssims, estilitzats, fins a la resta del vestuari que havia sortit de can, Malatesta.

Una opinió, autèntica, caçada al pati del Liceu:

—«Corrida de Feria», o «becerrada»?

★

Tradicionalment, el tenir amistat amb una taquillera ha estat sempre una mina de «potins».

La que coneixem nosaltres despatxa les localitats d'un teatre líric. I ens ha contat el següent respecte al director del seu local:

Un dissabte a la tarda en què es dibuixava «calderada», el director arriba desesperat a la taquilla.

—Per favor, li queda cap localitat?

—Sí, senyor. Una butaca fila zero.

El director, ràpid:

—Sencera?

★

El darrer eco que ens ha contat la nostra amiga de la taquilla és refereix a les conveniències socials: :

—Senyoreta: vol tornar-se a quedar la meua localitat? La meua sogra va morir ahir, i jo no puc decentment anar al teatre demà... Vindré dissabte.

★

Al Parthenon, Guitart ha reestrenat «El ladrón», de Bernstein

¿Per què en diuen alta comèdia, d'aquest gènere?, es preguntava algú.

Simplement, per l'alçada del primer actor, va respondre-li un altre.

★

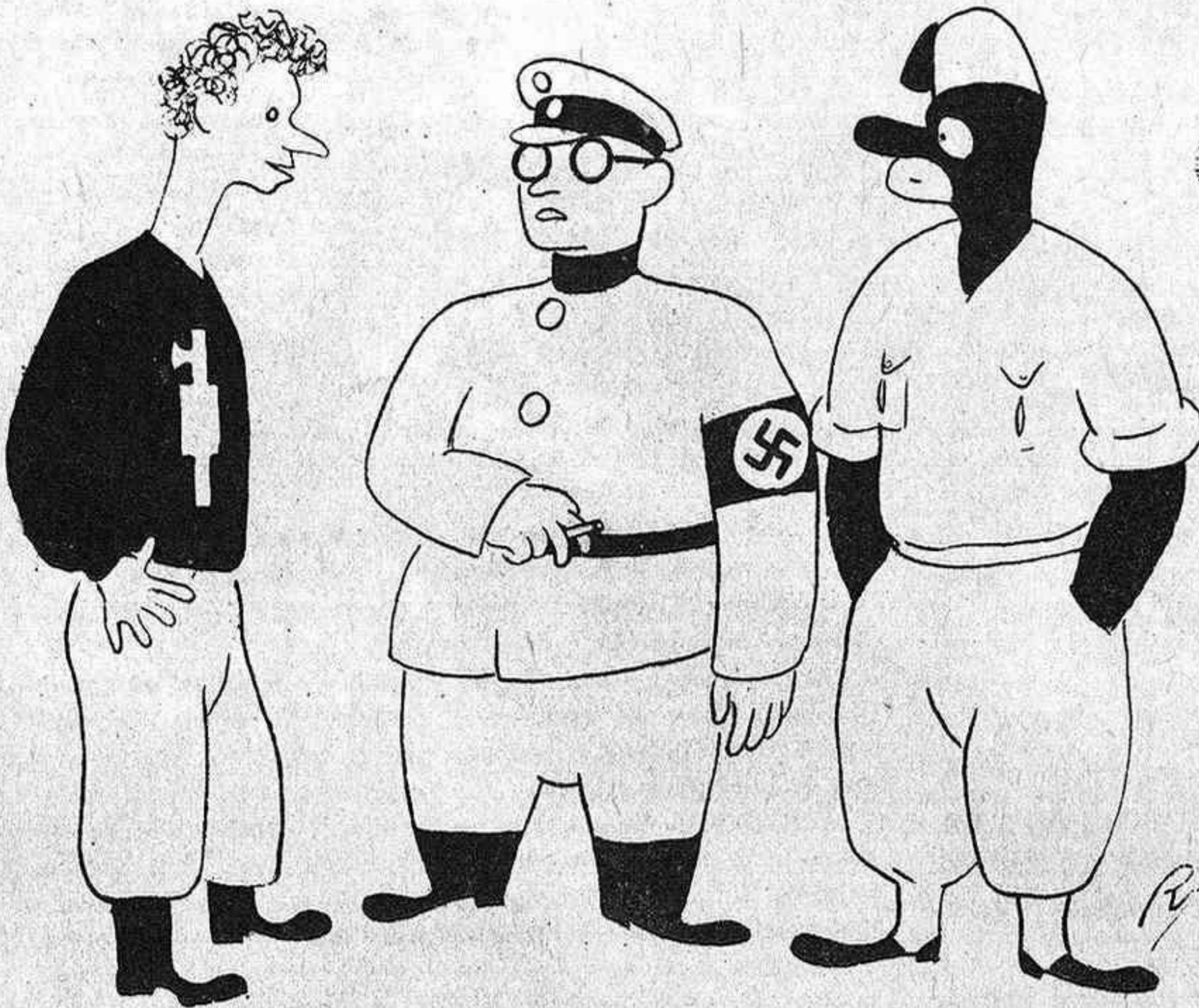
Alçada del primer actor que, està clar, delata encara més la poca alçada de l'escenari.

Sempre que velem un escenari baix, més aviat apaisat, pensem amb aquell gran «amateur» teatral barceloní que es construí una saleta-teatre.

L'home, davant de tothom qui el volia sentir, dissertava llargament respecte la història i els avantatges dels escenaris de sostre baix. En l'explicació, hi sortien des dels teatres grecs als arquitectes funcionalistes alemanys.

Un autor, amic del distingit «amateur», ens advertí un dia :

—No us el creieu de res. Ha fet l'escenari baix perquè hi ha una biga de ferro que no ha permès alçar-lo ni dos mil·límetres més.

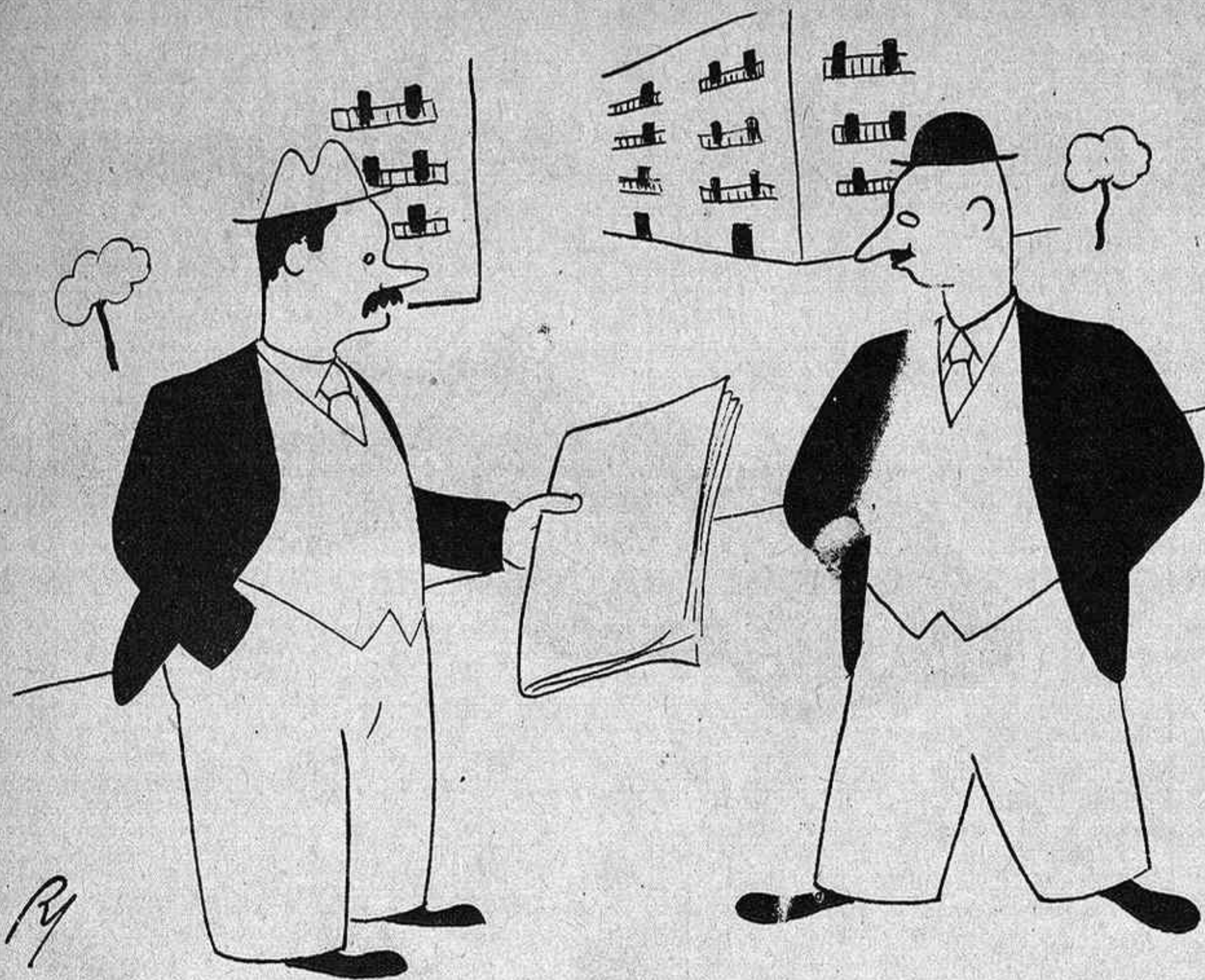
(Dibuixa de Riera)

LA REIVINDICACIÓ DEL MORO

L'alemany—Nosaltres volem les mines.

L'italià—Nosaltres volem les Balears.

El moro—Nosaltres volem tornar a casa.

REVENJA

—Ha llegit Don Homobono que s'ha creuat el Segre?
 —El cor m'ho deia! Es la revenja d'allò de l'Ebre.
 —Calli, home! Els que han creuat el Segre són els rojos!

(Dibuix de Riera)

En defensa de la religió

El Cardenal Segura organitza a Roma unes Brigades Internacionals de capellans

Ciutat del Vaticà.—Tan bon punt hem tingut notícia de l'arribada a aquest centre de producció eclesiàstica del cardenal Segura, primat de les Espanyes, hem corregut a visitar-lo a la dispesa on s'estatja.

—Veni, illustríssima, heu començat a reclutar capellans voluntaris per a la guerra d'Espanya?

—¿Quién te ha dado el chivatazo, hijo mio?—preguntà alarmat Sa Eminència.

—Es que potser té por del Comitè de No Intervenció?

—¡El Comitè! Me paso ya el Comitè ese por el sobrepelliz. Ahora que, quizás ahora sí que intervenga, para romperme las oraciones. Pero si lo hace, perderé el oremus y...

Ens va semblar molt indignat i vàrem procurar calmar-lo.

—Bé, però el Comitè, no digui, que els afavoreix tant com pot! Fa uns ulls grossos com unes taronges!

—Quiá, hijo, quiá! Mientras alemanes e italianos entran cuanto les parece, nosotros los rojos...

Ens quedàrem veient visions. Ens hauríem convertit de sobte en la Bernardeta? Seria aquella dispesa de capellans un nou Lourdes?

—Perdoni, illustríssima; però ha dit «nosotros los rojos»?

—Claro que sí; primero porque soy car-

denal y los cardenales somos rojos y me dices Eminencia o te rompo el báculo en las costillas; y después porque la zona de Franco es la caraba y allí no vive ni Cristo Rey si es católico.

—Si no s'explica més bé... Eminència...

—Más claro agua. Todo está revuelto. Totum revolutum, que dijo el otro. Hitler y Mussolini, racistas como son, no dejan casar a las pobres muchachas con los alemanes e italianos que las han engañado de buena fe, i las finanzas del clero están por los suelos; como si esto fuese poco, persiguen a los católicos en su país y los falangistas y requetés, para imitarles, se nos han hecho ateos. El Papa, para contrarrestar esta ola avasalladora de fanatismo, ha tenido que hacerse librepensador. Yo he tenido que escapar de Burgos acusado de masón... ¡Totum revolutum! ¡Totum revolutum...! que dijo...

—El otro.

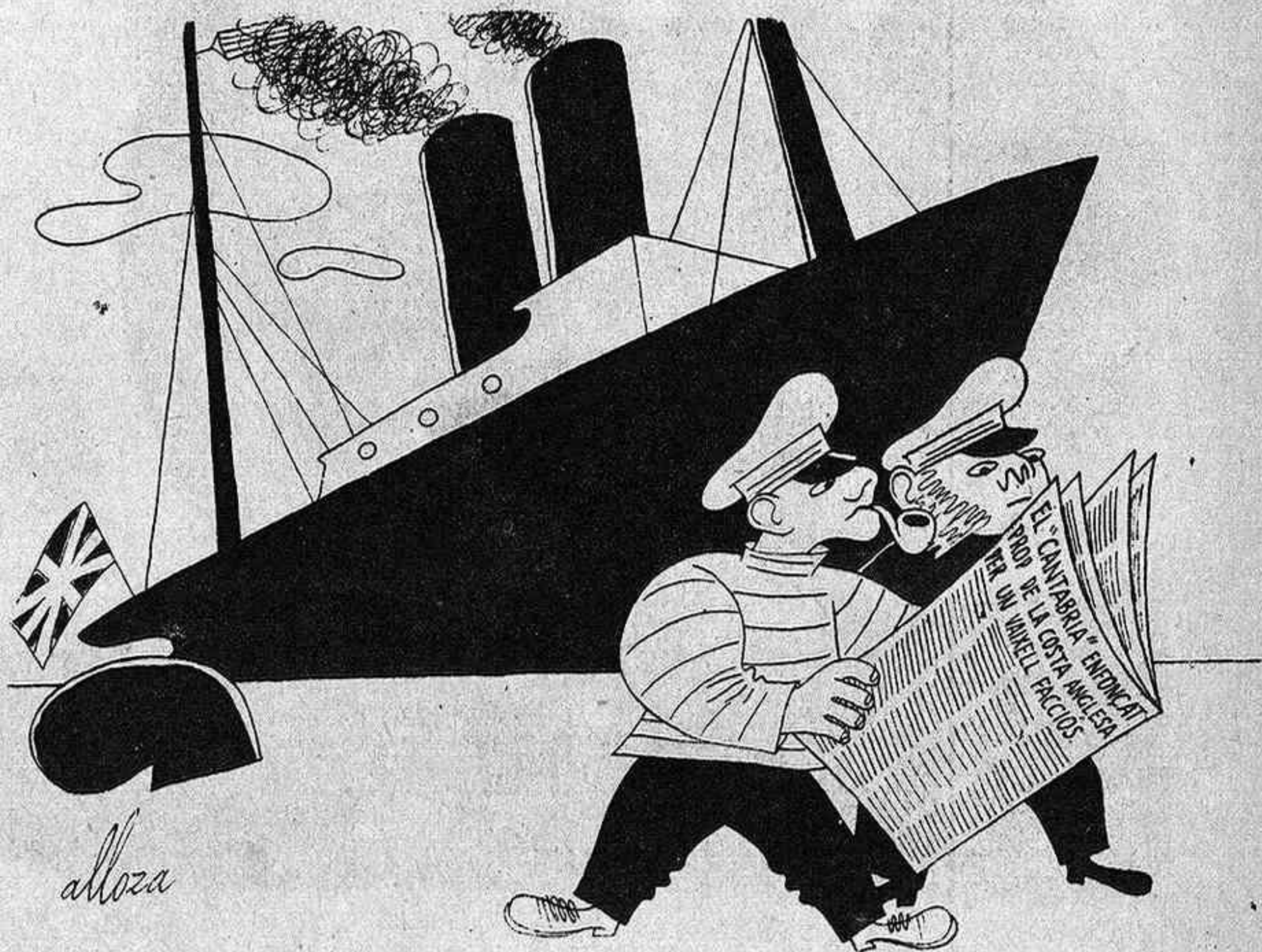
—Ah, sí; ese. Y ahí me tienes conspirando con el clero mundial, junto con los judíos para hundir el fascismo internacional y ateo.

—I, hi ha esperances?

—Yo las tengo. Parece que el Papa está dispuesto a ceder galantemente un cuerpo de ejército de su guardia suiza y estamos organizando unas Brigadas Internacionales de curas, con las cuales haríamos un desembarco, i como que España es el país más católico del mundo...

—Però illus..., ai, Eminència, no havia dit Sa Eminència que els falangistes i requetés eren ateus racistes i nazis?

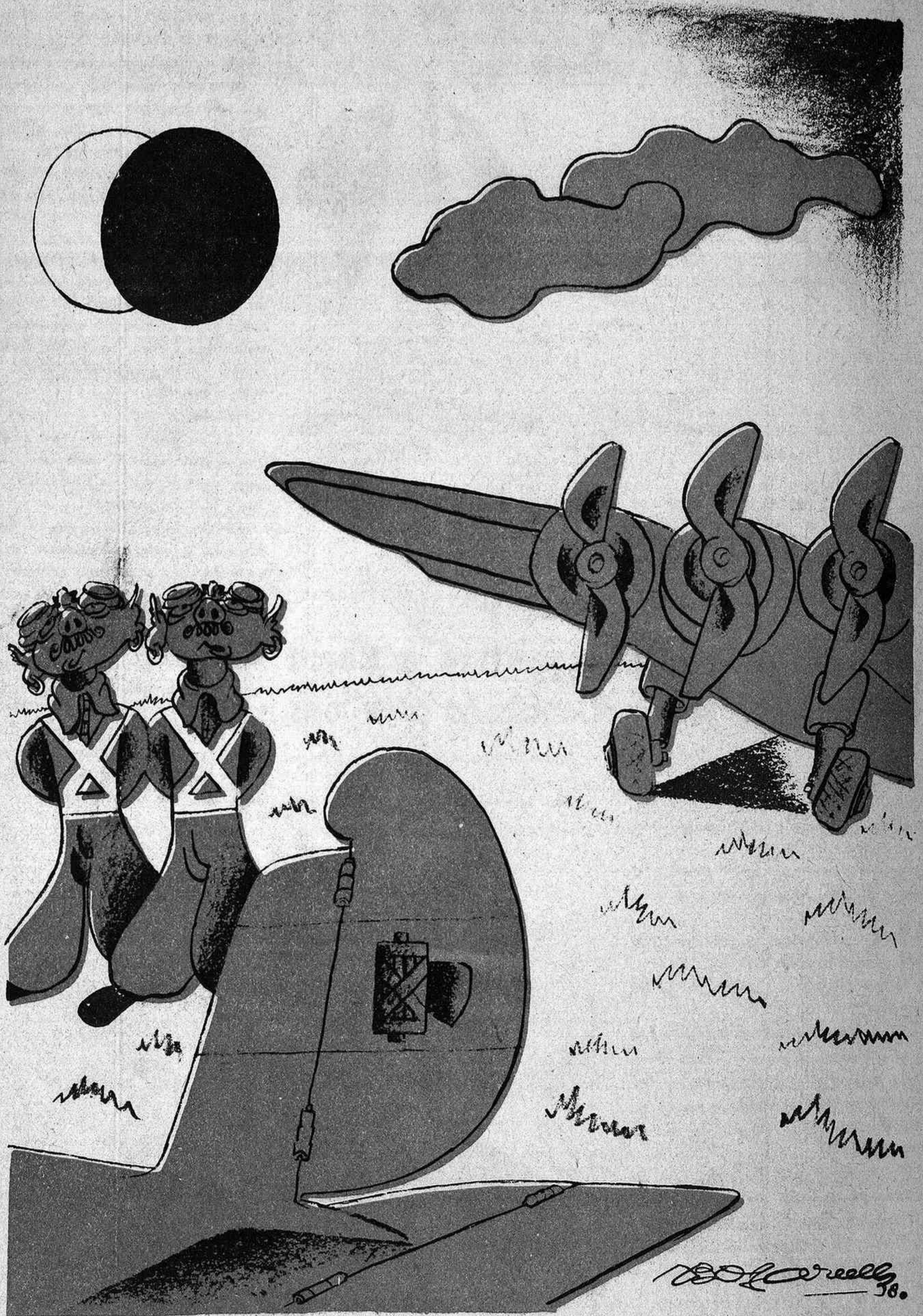
—Sí; pero yo me refiero a la otra España, la España católica, naturalmente; la España roja, que dicen ustedes.

A ANGLATERRA

—Aviat ja ens enfonsaran els nostres vaixells a domicili!

(Dibuix d'Alloza)

(Dibuix de Bojarull)

—Mira com es tapa la cara!
—Es que es dóna vergonya de nosaltres.